

ЗАСТОСУВАННЯ НЕПАРАМЕТРИЧНОГО МЕТОДУ АНАЛІЗУ ВИЖИВАННЯ У ПОСТРАЖДАЛИХ ІЗ ЗАКРИТОЮ ТРАВМОЮ ЖИВОТА З ПОШКОДЖЕННЯМ ТОВСТОГО КИШЕЧНИКА

Новіков Ф.М.¹, Кузьмін В.Ю.^{1,2}, Крилюк В.О.^{1,2}, Іванов В.І.¹

¹Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф

²Кафедра медицини катастроф НМАПО ім. П.Л. Шупика

Резюме. В даній роботі піддіно аналізу 48 летальних випадків у постраждалих, які отримали закриту травму живота з пошкодженням товстого кишечника. На основі непараметричного методу статистичного аналізу виживання по Каплану-Мейєру встановлено репрезентативність порівняльних груп постраждалих в залежності від строків летальності та характеру пошкоджень товстого кишечника.

Ключові слова: травма живота, товстий кишечник, аналіз по Каплану – Мейєру.

Вступ. Анатомо-топографічні особливості та часткове заочеревенне розташування товстого кишечника, визначає значне по силі та складну по характеру дію первинного травматичного фактору: 60,0 – 75,0% подібних травм мають поєднаний характер [3]. Особливу проблему складають саме клініко-організаційні труднощі та відсутність уніфікованих схем на різних етапах надання медичної допомоги постраждалим із поєднаною травмою живота з пошкодженням товстого кишечника. Доведено, що поєднана травма з її багатогранністю варіантів клінічного перебігу, не піддається достовірному клінічному обґрунтуванню без математичних методів досліджень [2, 5]. Застосування суб'єктивної оцінки тяжкості отриманої травми не дозволяє вибору оптимальної діагностичної та лікувальної тактики [1, 4].

Матеріали і методи оцінки даних. Проведено багатofакторний аналіз 158 постраждалих з ізольованою та поєднаною травмою живота з пошкодженням товстого кишечника (ПТК), які знаходились на лікуванні у відділенні політравми КМКЛШМД за період з 2000 по 2006 рр. Для проведення порівняльного аналізу, постраждалих розподілено на тіх, що одужали – 94 (59,5%) та 64 (40,5%) померлих з закритою (n=48) та відкритою травмою живота (n=16).

Методологія аналізу фактичного матеріалу дослідження. Аналіз виживання (survival analysis) в репрезентативних підгрупах визначався непараметричним моментним методом Каплана-Мейєра, з визначенням рівня виживання у відсотках [6]. Результати обчислення виживання представлено у вигляді «таблиць життя» (life tables) і графічно відображено за допомогою графіків – кривих виживання. Порівняння графіків виживання виконано за допомогою індексу Ψ («пси») – показника відношення летальності, який дозволяє довести, що дві криві виживання відрізняються одна від іншої. Для оцінки точності наближення виживання обчислювали: стандартну помилку ($SE_{\hat{S}(t)}$), за формулою Грінвуда та 95% довірливий інтервал виживання ($DI_{95\%} \hat{S}(t)$) у момент часу t . Достовірність виявлених відмінностей виживання підтверджували за допомогою логрангового (log-rank) критерію (Z). Для порівняння було застосовано F-критерій Коксу, який потужніше за Z -критерій при об'єму групи менш 50 осіб та відсутності цензурірованих спостережень.

Результати та їх обговорення. Масив постраждалих, що померли із закритою травмою з ПТК ($n=48$) розподілено на дві основні групи: ($n=28$) з пошкодженням проникаючим в просвіт товстого кишечника (ППТК) та ($n=20$) з пошкодженням непроникаючим в просвіт товстого кишечника (НППТК). В свою чергу, на основі клініко-патогенетичної характеристики шокового періоду, проведено розподіл на підгрупи: підгрупу з летальністю до 72 годин після госпіталізації ($n=36$) та з летальністю після 3-х діб ($n=12$) (см. табл. 1).

Табл.1

Порівняльна характеристика закритої травми ($n=48$) в залежності від строків летальності, в групі ПОТК та НПОТК

Строки летальності	ППТК ($n=28$)		НППТК ($n=20$)		Всього ($n=48$)	
	Абс.(%)	$M \pm m$	Абс.(%)	$M \pm m$	Абс.(%)	$M \pm m$
до 72 годин	21(43,7)	20,3±4,4	15(31,3)	14,5±3,8	36(75,0)	17,9±3,0
після 3-х діб	7(14,6)	6,0±2,0	5(10,4)	8,2±0,5	12(25,0)	6,9±1,2

За клініко-нозологічною характеристикою, серед померлих при закритій травмі живота ($n=48$), – краніо-торако-абдоміно-скелетну (КТАС) травму отримало 35 (72,9%) постраждалих. Серед них, при закритій травмі НППТК з 20 померлих – 19 (95,0%) отримали КТАС травму, а при закритій травмі ППТК з 28

померлих отримали КТАС травму – 16 (57,2%), що й обумовлює високу летальність серед постраждалих даної групи. Тяжкість травми пов'язано з висококінетичним механізмом травми: при закритій травмі НПОТК – 9 постраждалих отримали травму під час ДТП, 10 – при кататравмі; при закритій травмі ПОТК – 9 постраждалих отримали травму під час ДТП та 3 – при кататравмі. Слід зауважити, що серед постраждалих, що одужали, із закритою травмою НППТК склало 20 (21,3%), ПОТК – 6 (6,4%). Останні 68 (72,3%) постраждалих отримали відкриту ізольовану травму товстого кишечника. Це вказує на перевагу поєднаної травми (79,5%) серед померлих над поєднаною травмою (41,5%) серед постраждалих, що одужали.

З метою вдосконалення клініко-організаційних заходів із застосуванням хірургічної тактики «Damage control», як етапного підходу лікування постраждалих із поєднаною абдомінальною травмою, для аналізу виживання по Каплану-Мейєру застосовано репрезентативні підгрупи тільки в строки летальності до 72 годин, що відповідає стадії травматичної хвороби з нестійкою адаптацією (см. табл. 2, 3). На підставі цього, характер пошкоджень ТК необхідно розглядати як предиктор інфекційних ускладнень перебігу травматичного процесу

Табл.2

**«Таблиця життя» підгрупи закритої травми ППТК (n=21)
в строки летальності до 72 годин**

№ п/п	t (годин)	n _t	d _t	f _t	$\hat{S}(t)$	SE $_{\hat{S}(t)}$	ДІ _{95%} $\hat{S}(t)$ (min-max)	
1	2	21	4	0,810	0,810	0,086	0,642	0,977
2	3	17	3	0,824	0,667	0,103	0,465	0,868
3	5	14	2	0,857	0,571	0,108	0,360	0,783
4	6	12	1	0,917	0,524	0,109	0,310	0,737
5	8	11	1	0,909	0,476	0,109	0,263	0,690
6	15	10	1	0,900	0,429	0,108	0,217	0,640
7	27	9	1	0,889	0,381	0,106	0,173	0,589
8	31	8	1	0,875	0,333	0,103	0,132	0,535
9	32	7	1	0,857	0,286	0,099	0,092	0,479
10	35	6	1	0,833	0,238	0,093	0,056	0,420
11	40	5	1	0,800	0,190	0,086	0,023	0,358
12	42	4	1	0,750	0,143	0,076	0	0,293
13	52	3	1	0,667	0,095	0,064	0	0,221
14	56	2	2	0	0	-	-	-
Всього:			21					

**«Таблица життя» підгрупи закритої травми НППТК (n=15)
в строки летальності до 72 годин**

№ п/п	t (годин)	n _t	d _t	f _t	$\hat{S}(t)$	SE $\hat{S}(t)$	ДІ _{95%} $\hat{S}(t)$ (min-max)	
1	2	15	1	0,933	0,933	0,064	0,807	1
2	3	14	1	0,929	0,867	0,088	0,695	1
3	4	11	3	0,727	0,630	0,133	0,370	0,890
4	5	10	1	0,900	0,567	0,134	0,305	0,829
5	6	8	2	0,750	0,425	0,133	0,166	0,685
6	10	7	1	0,857	0,365	0,127	0,116	0,613
7	13	6	1	0,833	0,304	0,119	0,070	0,538
8	19	5	1	0,800	0,243	0,110	0,028	0,458
9	28	4	1	0,750	0,182	0,098	0	0,374
10	31	3	1	0,667	0,122	0,082	0	0,282
11	33	2	1	0,500	0,061	0,059	0	0,177
12	50	1	1	0	0	-	-	-
Всього:			15					

Показник відношення смертності $\Psi_{\text{емп.}} = \ln 0,095 / \ln 0,06 = 0,84$. $\Psi_{\text{кр.}} < 1$, що підтверджує виявлену різницю виживання між двома підгрупами та спрямованість цієї різниці: раніше вмирають хворі в підгрупі з ППТК травмою. Однак, ця різниця між розподілом частот померлих є статистично недовірливо, де $Z = 1,048$ ($p = 0,295$, де $Z_{\text{крит.}} = 1,994$), (см. рис. 1).

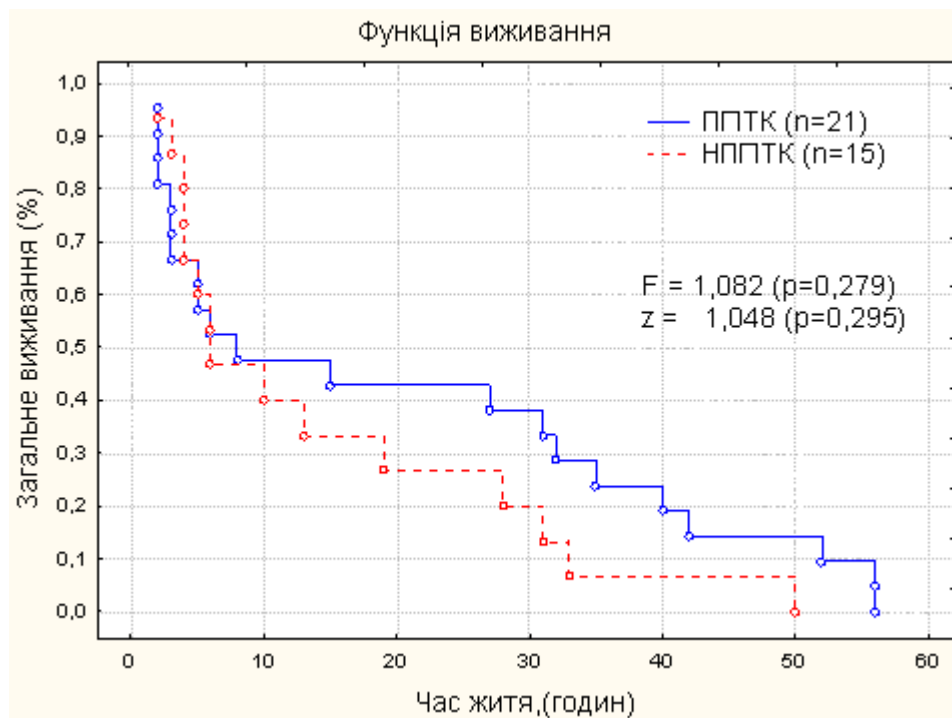

Рис 1. Функція виживання по Каплан-Мейєру при закритій травмі живота з пошкодженням товстого кишечника, для підгруп ППТК та НППТК (порівняно: $\Psi = 0,84$; $F = 1,082$ ($p = 0,279$), $Z = 1,048$ ($p = 0,295$))

Висновки

При аналізі виживання по Каплану-Мейеру, встановлена репрезентативність груп постраждалих із закритою травмою живота, в залежності від характеру пошкоджень товстого кишечника, але різниця між строками летальності в цих групах статистично недостовірна. Це пов'язано з багатofакторним впливом компонентів поєднаної травми на перебіг травматичного процесу. Для дослідження летальності необхідно застосовувати параметричні методи статистичного аналізу даних інтегральних прогностичних шкал вірогідності виживання, які застосовують анатомо-функціональні показники постраждалих, якими є – TRISS та ASCOT шкали.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕПАРАМЕТРИЧЕСКОГО МЕТОДА АНАЛИЗА ВЫЖИВАНИЯ У ПОСТРАДАВШИХ С ЗАКРЫТОЙ ТРАВМОЙ ЖИВОТА С ПОВРЕЖДЕНИЕМ ТОЛСТОГО КИШЕЧНИКА.

Новиков Ф.Н.¹, Кузьмин В.Ю.^{1,2}, Иванов В.И.¹

¹Украинський науково-практичний центр екстренної медпомощі і медицини катастроф

²Кафедра медицини катастроф НМАПО ім. П.Л. Шупика

Резюме. В данной работе проанализировано 48 летальных случаев у пострадавших, которые получили закрытую травму живота с повреждением толстого кишечника. На основе непараметрического метода статистического анализа выживания по Каплану-Мэйеру установлена репрезентативность сравнительных групп пострадавших в зависимости от сроков летальности и характера повреждений толстого кишечника.

Ключевые слова: травма живота, толстый кишечник, анализ по Каплану – Мэйеру.

Література.

1. Гуманенко Е.К. Политравма. Актуальные проблемы и новые технологии в лечении // Новые технологии в военно-полевой хирургии и хирургии повреждений мирного времени. – СПб. – 2006. – С. 4-14.
2. Пожарский В.Ф. Политравмы опорно-двигательной системы и их лечение на этапах медицинской эвакуации. – М., – 1989. – С. 6.

3. Цибуляк Г.Н. Лечение тяжёлых и сочетанных повреждений // руководство для врачей. – СПб.: Гиппократ, – 1995. – С. 432.
4. Bouillon B., Lefering R., Vorweg M et. al. Trauma score systems: Cologne validation study // J. Trauma. – 1997. – Vol. 42. – №4. – P. 652-658.
5. Nathens AB, et al. A resource-based assessment of trauma care in the United States. J Trauma. – 2004. – 56(1):173–178.
6. Kaplan E.L., Meier P. Nonparametric estimation from incomplete observations. J. Am. Stat. Assoc. – 1958. – Vol. 53. – P. 457–481.